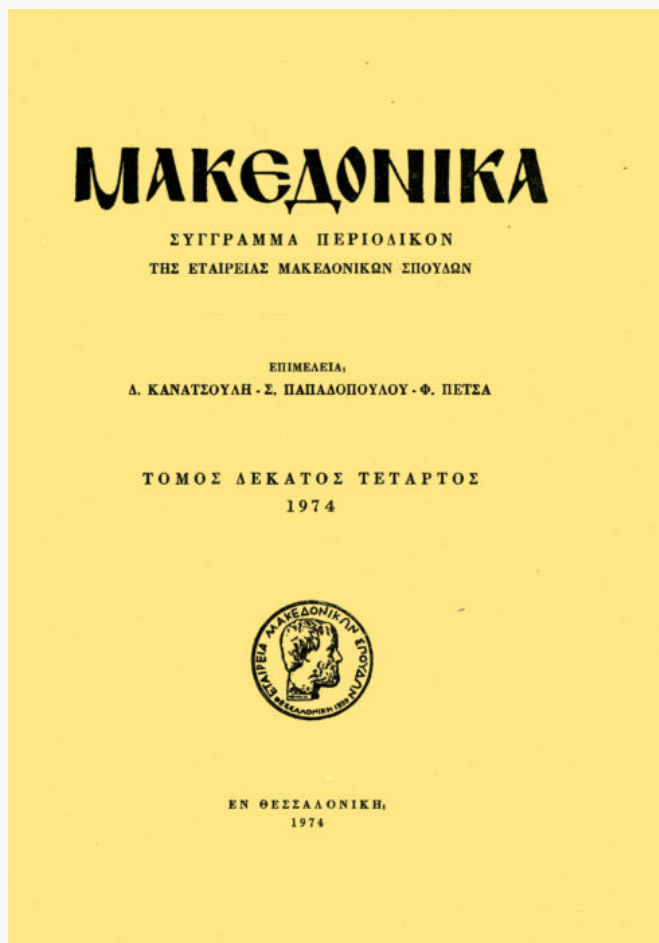

Μακεδονικά

Τόμ. 14, Αρ. 1 (1974)

Ο εκ Καστοριάς Νεομάρτυς Ιάκωβος: (1η Νοεβρίου 1519)

Απόστολος Αθ. Γλαβίνας

doi: [10.12681/makedonika.560](https://doi.org/10.12681/makedonika.560)

Copyright © 2014, Απόστολος Αθ. Γλαβίνας

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Γλαβίνας Α. Α. (1974). Ο εκ Καστοριάς Νεομάρτυς Ιάκωβος: (1η Νοεβρίου 1519). *Μακεδονικά*, 14(1), 40-49.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.560>

Ο ΕΚ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ ΝΕΟΜΑΡΤΥΣ ΙΑΚΩΒΟΣ*

(† 1η Νοεμβρίου 1519)

Κατήγετο ἔκ τινος χωρίου, κειμένου πλησίον τῆς Καστορίας¹ καὶ ἑκα-
λεῖτο Ἰωάννης. Οἱ γονεῖς του, Μαρτῖνος καὶ Παρασκευή, πτωχοί, ἄσημοι,
ταπεινοί, σεμνοὶ καὶ ἀμαθεῖς, πλὴν τοῦ Ἰακώβου εἶχον καὶ ἕτερον υἱόν. Εἰς
αὐτοὺς ἐμοίρασαν τὴν περιουσίαν των. Ὁ Ἰακώβος ἦτο βοσκός, ιδιώτης καὶ
ἀγράμματος, εἰς ὀλίγον ὅμως χρόνον ἐπλούτισε. Διὰ τοῦτο ἐφθονήθη ἀπὸ
τὸν ἀδελφόν του, ὅστις τὸν διέβαλεν εἰς τὸν κριτὴν ὡς εὐρόντα θησαυρόν.
Ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου ἠναγκάσθη ὁ Ἰακώβος νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πα-
τρίδα του καὶ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐμπορευόμενος πρό-
βατα καὶ κρέας, κατόπιν ἀδείας τοῦ σουλτάνου². Τὸ ἐμπόριον τὸν κατέστησε
πλούσιον καὶ ὀνομαστόν, κυρίως εἰς τὰς παραδουναβίου χώρας. Κάποιαν
ἡμέραν ἤκουσεν ἀπὸ ἀσεβῆ Ἀγαρηνὸν ἄρχοντα, εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ὁποίου
ἦτο προσκεκλημένος, ὅτι ὁ Πατριάρχης Νήφων ἐθεράπευσε τὴν βασανιζο-
μένην ἀπὸ τὸν δαίμονα γυναῖκα του. Τότε ἔλαβε τὴν ἀπόφασιν νὰ ἴδῃ τὸν
Πατριάρχην. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐπεσκέφθη τὸν Πατριάρχην, ζητῶν νὰ ἐξο-
μολογηθῇ εἰς αὐτόν. Ἡ ἐπίσκεψις αὕτη συνετέλεσεν ὥστε νὰ αὐξάνῃ ἔκτοτε

* Τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸν βίον τοῦ Νεομάρτυρος Ἰακώβου σύντομα στοιχεῖα ἀποτελοῦν
περίληψιν τοῦ μακροῦ βίου τοῦ Ἁγίου, ὅστις ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον κατὰ τὸ ἔτος 1894
ὑπὸ τοῦ Δημητρίου Λουκοπούλου καὶ ἀργότερον εἰς τρεῖς ἐκδόσεις κατὰ τὰ ἔτη 1952,
1966 καὶ 1973 ὑπὸ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Χαραλάμπους Βασιλοπούλου, περιελήφθη δὲ εἰς
τοὺς Συναξαριστὰς Κωνσταντίνου Δουκάκη καὶ Βίκτωρος Ματθαίου.

1. Εἰς τὸ Συναξάριον τοῦ Ἁγίου, τὸ ὁποῖον περιλαμβάνεται εἰς τὴν πρὸς τιμὴν του
Ἀκολουθίαν, ἀναφέρεται ἡ πατρίς του: «Ἐφν μὲν (ὁ Ἰακώβος) ἔκ τινος χωρίου πολυχνίου
λεγόμενου Βοεβονδάδες κειμένου εἰς τὰ τῆς Ἀνακτορουπόλεως καὶ Ἰλλυρικοῦ ὄρια περὶ-
που ὑπὸ τοὺς πρόποδας τοῦ Ἰστροβίου καλουμένου ὄρους, ἐν τοῖς θέμασι τοῦ Πραιτωρίου»,
Ἀκολουθία καὶ Βίος τοῦ Ὁσιομάρτυρος Ἰακώβου τοῦ Νέου τοῦ ἀσκήσαντος
εἰς τὰ ὄρια τῆς ἱερᾶς μονῆς τῶν Ἰβήρων μετὰ ταῦτα δὲ ἐν τῇ σκῆτι τοῦ τιμίου Προδρόμου
τοῦ ἐν Δερβεκίστῃ Ἀποκούρου, τῇ 1520 μαρτυρήσαντος. Ἐπιμελεῖα Δημητρίου Λουκο-
πούλου καὶ δαπάνη τῆς διαλελυμένης μονῆς τοῦ τιμίου Προδρόμου ὅπου καὶ ἤσκησεν,
ἐν Ἀθήναις 1894, σ. 28-29. Ὁ Ἀγιος Ἰακώβος ὁ Νεομάρτυς, Βίος καὶ Ἀκο-
λουθία. Ἐπιστοσία Χαραλάμπους Βασιλοπούλου Ἀρχιμανδρίτου, Ἀθῆναι 1952, σ. 73.

2. Εἰς τὸ Συναξάριον τοῦ Ἁγίου ἀναφέρεται ὅτι ἐγκαταλείψας τὴν πατρίδα του ὁ
Ἰακώβος δὲν μετέβη εὐθὺς εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀλλὰ «πρὸς τὰ τῆς Θετταλίας ὄρια
μεθίσταται, κακεὶ γυναικὶ συζευχθεὶς συνέζη· εἴτα μετ' οὐ πολὺ καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν παρα-
καθεζομένην τῇ Ἀσίᾳ πόλιν ἔρχεται», Ἀκολουθία καὶ Βίος, ἑ.ἀ., σ. 29. Ὁ Ἀ-
γιος Ἰακώβος ὁ Νεομάρτυς, ἑ.ἀ., σ. 73-74.

ἡ πρὸς τὸν Θεὸν πίστις τοῦ Ἰακώβου καὶ ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη. Ἐν τέλει ὁ Ἰάκωβος ἔλαβε τὴν ἀπόφασιν, ἐμοίρασε τὴν περιουσίαν του, ἥτις ἀνῆρχετο εἰς τὸ ποσὸν τῶν 600.000 γροσίων καὶ μετέβη εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος¹. Μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν ὧλων τῶν ἐν Ἁγίῳ Ὁρει μόνων, ἔμεινε εἰς τὴν μονὴν Δοχειαρίου, εἰς τὴν ὁποίαν ἐνεδύθη τὸ μοναχικὸν σχῆμα, μετονομασθεὶς Ἰάκωβος. Εἰς τὴν μονὴν Δοχειαρίου παρέμεινε τρία ἔτη. Ἐκεῖθεν μετέβη εἰς τὸ μικρὸν πεπαλαιωμένον μονύδριον τοῦ Τιμίου Προδρόμου, ἄνωθεν τῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων². Ὁ Ἰάκωβος ἀνέκτισε τότε τὸ κρημνισμένον ἀπὸ τὰ θεμέλια μονύδριον, παραμείνας εἰς αὐτὸ ἕξ ἔτη, ἔχων ὡς γέροντα τὸν μοναχὸν Ἰγνάτιον. Εἰς τὸ μονύδριον τοῦτο ἦλθεν ὁ μοναχὸς Μαρκιανὸς καὶ ἐγένινε ὑποτακτικὸς του. Διὰ μέσου τοῦ Μαρκιανοῦ ὁ εἰς τὴν μονὴν τοῦ Παντοκράτορος ἀσκητεὺς Θεωνᾶς, μετὰ ταῦτα Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης (†1541)³, ἐπληροφορήθη τὰ τοῦ Ἰακώβου καὶ τῇ μεσιτείᾳ τοῦ Μαρκιανοῦ ἐγένετο δεκτὸς εἰς τὴν συνοδείαν τοῦ Ἁγίου. Κατὰ τὸ ἔτος 1517/1518 ὁ Ἰάκωβος μετέβη τῇ συνοδείᾳ τοῦ μαθητοῦ του εἰς τὴν μονὴν τοῦ Βατοπεδίου πρὸς συνάντησιν τοῦ Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Μακαρίου⁴, ὅστις παρὰ τὴν ἀντίθετον κατ' ἀρχὴν γνώμην ἀνεγνώρισε τὴν ἀγιότητα τοῦ Ἰακώβου καὶ ὑπερετίμησεν αὐτόν.

Ἐπιθυμῶν ὁ Ἰάκωβος περισσοτέραν ἡσυχίαν ἐγκατέλειψε τὸ μονύδριον τοῦ Τιμίου Προδρόμου καὶ μετέβη εἰς τὸ ἐνδότερον τοῦ Ἀθωνος. Μεθ' ἑαυτοῦ εἶχεν ἕξ μαθητάς. Εἰς τὴν σκῆτην τοῦ Ἀθωνος δὲν ἔμεινε ἐπὶ πολὺ, διότι ἀπεφάσισε νὰ ἐξέλθῃ τοῦ Ὁρους καὶ νὰ μεταβῇ εἰς τὰ μέρη τῆς Αἰτωλίας. Τὴν Παρασκευὴν τῆς Διακαινησίμου (τοῦ 1518) ἐγκατέλειψε τὸ Ἅγιον Ὅρος μετὰ τῶν μαθητῶν του. Διελθόντες τὰ μέρη τῆς Θεσσαλονίκης, τὸ παρὰ τὸν Ὀλυμπον κάστρον τῆς Πέτρας, τὴν ὁμώνυμον Ἐπισκοπὴν καὶ τὰ Μετέωρα, ἐνθα ἐγνωρίσθη ὁ Ἰάκωβος μετὰ τὸν Μητροπολίτην Τρικάλων Μᾶρκον, ἐφθασαν εἰς τὴν Ναύπακτον, εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Τιμίου Προδρόμου, εἰς τὴν

1. Εἰς τὸ Συναξάριον τοῦ Ἁγίου ἀναφέρεται ὅτι «καθ' ὁδὸν πρὸς τὸ ἅγιον Ὅρος λησταῖς περιπεσὼν, ἀφαιρεῖται πάντα πλὴν τοῦ ζῆν· κάκειθεν λυτροῦται καὶ εἰς τὸ ἅγιον εἰσέρχεται ὄρος», Ἀκολουθία καὶ Βίος, ἔ.δ., σ. 29. Ὁ Ἅγιος Ἰάκωβος ὁ Νεομάρτυς, ἔ.δ., σ. 74.

2. Περὶ τῆς Σκήτης ταύτης βλ. Γερασίου Συμυρνάκη Ἱερομονάχου Ἐσφιγμένιτου, Τὸ Ἅγιον Ὅρος, Ἀρχαιολογία Ὁρους Ἀθω.-Ἱστορικαὶ ἀναμνήσεις ἀπὸ τῶν ἀρχαιολογικῶν χρόνων ἄχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν.-Τυπικὰ Ἁγίου Ὁρους.-Καθεστῶτα.-Ἀρχιτεκτονικὴ.-Ἀγιογραφία.-Βιβλιοθήκαι.-Μοναί.-Κεμήλια.-Ἀπογραφικὴ καὶ λοιπά. Μετὰ 62 εἰκόνων καὶ χάρτου τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἐν Ἀθήναις 1903, σ. 481-482.

3. Περὶ Θεωνᾶ βλ. Ἀποστόλου Ἀθ. Γλαβίνα, Θεωνᾶς Α' ὁ ἀπὸ ἡγουμένον Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης, «Μακεδονικά», τ. 12 (1972), σ. 270-282.

4. Περὶ Μακαρίου βλ. Ἀποστόλου Ἀθ. Γλαβίνα, Μακάριος Παπαγεωργόπουλος ὁ ἀπὸ Κορίνθου Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης (1465; - 12 Ἀπριλίου 1546), «Μακεδονικά», τ. 13(1973), σ. 167-177.

Δερβέκισταν, εἰς τόπον τῆς περιοχῆς Αἰτωλίας, ὅστις λέγεται Ἀπόκουρον¹. Εἰς τὴν μονὴν τοῦ Τιμίου Προδρόμου ἔμειναν ὀλιγώτερον τοῦ ἔτους (1518/1519). Κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ παρακινήθεις ὑπὸ τῶν μαθητῶν του νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν μονήν, διότι ἦτο ἀνήλιος, μάλιστα δὲ κατὰ τὸν χειμῶνα, ἀνεζήτησε μετὰ τῆς συνοδείας του τόπον προσηλιακὸν εἰς τὰ μέρη τῶν Ἀθηνῶν. Μὴ εὐρόντες κατάλληλον τόπον ἐπέστρεψαν εἰς τὴν μονὴν τοῦ Τιμίου Προδρόμου τῆς Δερβεκίστης.

Ἡ ἀγαθὴ φήμῃ τοῦ Ἰακώβου συνετέλεσεν, ὥστε νὰ ἔρχωνται πρὸς αὐτὸν πολλοὶ χριστιανοὶ ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς Αἰτωλίας καὶ τῶν πέριξ αὐτῆς διὰ νὰ ἐξομολογοῦνται καὶ νὰ λαμβάνουν τὴν χάριν του. Ὁ Ἀρχιερεὺς ὁμοῦ τῆς Ἀρτῆς Ἀκάκιος, παρ' ὅτι κατ' ἀρχὴν ἐδέχθη τὸν Ἰακώβον καὶ τοῦ ἔστειλε γράμμα φιλικὸν διὰ νὰ ἐξομολογῇ τοὺς χριστιανούς, ἀπατηθείς ἀπὸ μερικὸς ψευδομοναχοὺς, ἐφθόνησε τὸν Ἰακώβον καὶ τὸν ἐπρόδωσεν εἰς τοὺς ἐξουσιαστὰς τοῦ τόπου. Αἱ κατὰ τοῦ Ἰακώβου κατηγορίαι τοῦ Ἀρτῆς Ἀκακίου ἐγίναν γνωσταὶ ὑπὸ τῶν ἀγάδων τοῦ τόπου διὰ γράμματος εἰς τὸν μπῆν τῶν Τρικάλων, ὅστις ἀπέστειλε δέκα ὀκτὼ στρατιώτας μὲ σκοπὸν νὰ φέρουν τὸν Ἰακώβον δεμένον εἰς τὰ Τρίκαλα. Ἐκεῖ ὁ μπῆς τὸν ἐφυλάκισε μετὰ τῶν δύο μαθητῶν του. Εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Ἰακώβος, ὁ διάκονος Ἰακώβος καὶ ὁ μοναχὸς Διονύσιος ἔμειναν τεσσαράκοντα ἡμέρας. Εὐρισκόμενος εἰς τὴν φυλακὴν, ἔστειλε εἰς τοὺς μαθητάς του ἐπιστολὴν λέγουσαν:

Ἰακώβος δοῦλος Χριστοῦ, τοῖς ἀδελφοῖς μου, τοῖς ἐν Δερβεκίστῃ, τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ μονῇ τοῦ τιμίου Προδρόμου, χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνῃ ἀπὸ Θεοῦ Κυρίου παντοκράτορος. Τοῦτο γινώσκετε, ἀδελφοί μου, ὅτι ὁ κόσμος ἐπονήρευσεν, καὶ οἱ λύκοι, ὅπου γράφει ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ἐπλήθυναν εἰς τὸν κόσμον, καὶ σεῖς, τέκνα μου ἡγαπημένα, ἡξεύρετε πόσῃν ἀγάπῃν εἶχα πρὸς σᾶς. Καὶ ἐγὼ χάριτι Χριστοῦ καθ' ἡμέραν σᾶς συνεβούλευον εἰς τὸ καλόν, τώρα ὁμοῦς ἀπόφασις ἦλθεν εἰς ἡμᾶς νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸν σουλτάνον, καὶ τὸ τέλος ὁ Θεὸς τὸ ἡξεύρει ὁμοῦς ὅταν μάθῃτε τὴν τελευτήν μου, μὴ ταραχθῆτε, ἀμὴ ὑπομείνατε ἀνδρείως, ἀδελφοί μου εὐλογημένοι, καὶ τὰς παραδεδομένας ἀκολουθίας ποιήσατε ἡμῖν ἔργον ὁ καθείς σας τὰς τεσσαράκοντα ἡμέρας, καὶ πᾶσαν ἡμέραν ποιεῖτε μετανοίας πεντήκοντα τὰς δὲ τεσσαράκοντα λειτουργίας ποιήσατε ἀπαραίτητως. Ἡμεῖς δέ, ἐὰν εὖρωμεν παρησίαν εἰς τὸν Θεόν, θέλομεν δεηθῇ δι' ἐσᾶς, ὅπως σᾶς στηρίξῃ ἐν ὁμοιότητι καὶ ἀγάπῃ πνευματικῇ, ἐν δὲ τῷ μέλλοντι αἰῶνι τῆς μερίδος τῶν δικαίων τύχητε. Τὸν δὲ πατὴρ Θεὸν νὰ ὑπακούητε ὡς ἐμὲ, καὶ τοὺς λογισμοὺς σας εἰς αὐτὸν ἐξομολογήσθε καὶ μὴ χωρισθῆτε ἀπ' ἀλλήλων, ἀλλ' ὑπομείνατε ὅ,τι διωγμὸς καὶ θλίψεις θέλετε ἔχει. Οὕτω ποιήσατε, ἵνα ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἔλεος εἴη μεθ' ὑμῶν, ἀμήν.

1. Περί Δερβεκίστης βλ. Δ. Λ (α μ π α δ α ρ ί ο υ), Δερβεκίστα, «Μεγάλῃ Ἑλληνικῇ Ἐγκυκλοπαιδεῖᾳ Παύλου Δρανδάκη», τ. 9, σ. 48 γ.

Ἐκ τῶν Τρικάλων οἱ τρεῖς μετεφέρθησαν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὸ Διδυμότειχον, ὅπου εὐρίσκετο πρὸς καιρὸν ὁ Σουλτάνος Σελήμ. Εἰς τὸ Διδυμότειχον ἐβασανίσθησαν φρικτῶς τῇ διαταγῇ τοῦ Σουλτάνου. Μετὰ ταῦτα μετεφέρθησαν καὶ πάλιν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, ἐνθα ἐβασανίσθησαν ἐπὶ δέκα ἑπτὰ ἡμέρας. Ἐν τέλει οἱ τρεῖς ἄνδρες ἐκρεμάσθησαν. Ὁ Ἰάκωβος ἐκρεμάσθη νεκρὸς, οἱ δὲ λοιποὶ δύο παρέδωκαν τὸ πνεῦμα τῶν ἐπὶ τοῦ ἱκρίωματος, τὴν 1ην Νοεμβρίου τοῦ ἔτους 1519¹. Τὰ λείψανά των ἠγόρασαν χριστιανοὶ καὶ τὰ ἐναπέθεσαν εἰς τὸ χωρίον Ἀρβανιτοχώριον, τρία μίλια μακρὰν τῆς Ἀδριανουπόλεως². Οἱ μαθηταὶ τοῦ μετὰ τὸ μαρτύριον τοῦ ὁσίου συνεκεντρώθησαν εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος καὶ μετέβησαν εἰς τὴν μονὴν τῆς Σίμωνος Πέτρας.

Τρία ἔτη μετὰ τὸ μαρτύριον τῶν τριῶν Νεομαρτύρων³, τὸ 1522, μέρος τῶν λειψάνων των μετεφέρθη εἰς τὴν μονὴν τῆς Σίμωνος Πέτρας χάριν τῶν μαθητῶν τοῦ Ἀγίου ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν μερῶν τῆς Ἄρτης καταγομένου ἱερέως Νικολάου, ὅστις ἐπισκεφθεὶς τὸν κατοικοῦντα παρὰ τὴν Νικόπολιν, πλησίον τοῦ Δουνάβεως, ἀδελφόν του ἀνεῦρε τὰ ἅγια λείψανα τῶν τριῶν Ἀγίων τεθαμμένα. Οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἀγίου ἔστειλαν τότε τὸν μοναχὸν Θεόφιλον, ὅστις ἔφερε καὶ τὰ λοιπὰ λείψανα τῶν τριῶν Νεομαρτύρων.

Μετ' ὀλίγον οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰακώβου, λαβόντες τὰ λείψανα τῶν τριῶν μαρτύρων, ἀνεχώρησαν ἀπὸ τὴν μονὴν τῆς Σίμωνος Πέτρας καὶ ἤλθον πλησίον τῆς Θεσσαλονίκης, ἐγκατασταθέντες εἰς τὴν πεπαλαιωμένην μικρὰν μονὴν τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας (1522), τῆς ὁποίας ἠγούμενος καὶ δεῦτερος κτήτωρ ἐγένετο ὁ Θεωνᾶς⁴.

Ὁ βίος του, ὅστις ἐγράφη ὑπὸ τινος ἀνωνύμου εἰς χρόνους μὴ ἀπέχοντες πολὺ ἀπὸ τὸ μαρτύριον τοῦ Νεομάρτυρος Ἰακώβου⁵, ἐξεδόθη τὸ πρῶτον

1. Κατὰ τὸν Συναξαριστὴν «τῇ πρώτῃ τοῦ Ἀνθεστηριῶνος μηνὸς ἐν τῷ ἑπτάκις χιλιοστῷ εικοστῷ ὀγδόῳ ἔτει· ἰνδικτιῶνος ζ» (7028-5508=1519/1520=1 Νοεμβρίου 1519), Ἀκολουθία καὶ Βίος, ἑ.ἀ., σ. 31. Ὁ Ἅγιος Ἰάκωβος ὁ Νεομάρτυς, ἑ.ἀ., σ. 75.

2. «σταδίους εἰκοστὴν» κατὰ τὸν Συναξαριστὴν, Ἀκολουθία καὶ Βίος, ἑ.ἀ., σ. 31. Ὁ Ἅγιος Ἰάκωβος ὁ Νεομάρτυς, ἑ.ἀ., σ. 76.

3. Κατὰ τὸν Συναξαριστὴν «μετὰ δύο ἔτη», Ἀκολουθία καὶ Βίος, ἑ.ἀ., σ. 31. Ὁ Ἅγιος Ἰάκωβος ὁ Νεομάρτυς, ἑ.ἀ., σ. 76.

4. Βλ. Ἀποστόλου Ἀθ. Γλαβίνα, Θεωνᾶς Α', ἑ.ἀ., σ. 275.

5. Ὁ Ἅγιος Ἰάκωβος ὁ Νεομάρτυς, ἑ.ἀ., σ. 4. Ἀρχιμανδρίτου Χαραλάμπους Βασιλοπούλου, Ὁ Ἅγιος Ἰάκωβος ὁ Νεομάρτυς, Ἀθήναι 1973, σ. 7. Εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ Λουκοπούλου, εἰς τὸ τέλος τοῦ βίου τοῦ Ἰακώβου, ἐπισυνάπτονται στίχοι Παναγιώτου τινὸς Ραδοβεδύτου, (Ἀκολουθία καὶ Βίος, ἑ.ἀ., σ. 95-96, Ὁ Ἅγιος Ἰάκωβος ὁ Νεομάρτυς, ἑ.ἀ., σ. 91-92. Ἀρχιμανδρίτου Χαραλάμπους Βασιλοπούλου, Ὁ Ἅγιος Ἰάκωβος ὁ Νεομάρτυς, ἑ.ἀ., σ. 73-75) ἐπιθυμῶντος νὰ ἐνδυθῇ τὸ μοναχικὸν σχῆμα καὶ νὰ γίνῃ μιμητὴς τῶν μαθητῶν τοῦ Ἰακώ-

κατὰ τὸ ἔτος 1894 ὑπὸ τοῦ δημοδιδασκάλου Κεφαλοβρύσου Δημητρίου Λουκοπούλου¹, παρὰ τοῦ ὁποίου «ἀντεγράφη ἀκριβῶς μετὰ τῶν ἐπιδεχομένων διορθώσεων, ἕκ τινος χειρογράφου ἀντιγράφου κ' ἐκείνου ἐκ τοῦ πρωτοτύπου φαίνεται, ὅπερ εὑρίσκετο ἐν τῇ μονῇ τοῦ Τιμίου προδρόμου ἐν Δερβεκίστῃ τοῦ Ἀποκούρου»². Τὸ χειρόγραφον αὐτὸ ἀφηρέθη κατὰ τὴν διάλυσιν τῆς ἱερᾶς μονῆς ἐπὶ Ὁθωνος³. «Πολλὰ ἐμόχθησε πρὸς εὑρεσιν αὐτοῦ καὶ ἐξήγαγεν αὐτὸ ἐκ τῶν χειρῶν τῆς ἀμαθείας καὶ τοῦ σκότους καὶ τὰ μάλιστα συνετέλεσεν εἰς τὴν δημοσίευσιν αὐτοῦ» ὁ δήμαρχος Παμφίας Βάσιος Βασιλόπουλος⁴. Ἡ ὥς ἄνω ἔκδοσις τοῦ Δημητρίου Λουκοπούλου εἶναι δυσεὑρετός καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀρχιμανδρίτης Χαράλαμπος Βασιλόπουλος, εὐρὼν ἐν ἀντίτυπον αὐτῆς, προέβη κατὰ τὸ ἔτος 1952 εἰς πρώτην ἐπανεκδόσιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπέφερε τὰς ἀναγκαίαις διορθώσεις καὶ ἐχώρισε τὸ κείμενον τοῦ βίου εἰς κεφάλαια καὶ παραγράφους⁵. Ἐξαντληθείσης τῆς πρώτης ταύτης ἐκδόσεως ὁ Βασιλόπουλος προέβη εἰς νέαν ἔκδοσιν μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ἡ δευτέρα αὕτη ἐπανεκδόσις ὅθεν περιέλαβε τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ἁγίου⁶. Κατὰ τὸ ἔτος 1973 ὁ Ἀρχιμανδρίτης Χαράλαμπος Βασιλόπουλος προέβη εἰς τρίτην ἐπανεκδόσιν τοῦ βίου τοῦ Νεομάρτυρος Ἰακώβου⁷. Ὁ βίος τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου περιελήφθη εἰς τοὺς Συναξαριστὰς τοῦ Δουκάκη⁸ καὶ τοῦ Ματθαίου⁹. Ὁ βίος καὶ ἡ πολιτεία τοῦ Ἰακώβου περιέχεται καὶ εἰς κώδικας τῶν μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἥτοι εἰς τοὺς ὑπ' ἀριθμ. 27 τῆς βιβλιοθήκης τῆς Σκῆτης τῆς Ἁγίας Ἀννης (108.27 Χαρτ. 8. XVII.)¹⁰, 25 τῆς μονῆς

βου. Ἡ ἔκφρασις: «Κάμοι τῷ γεγραφότῳ, ἅγιε, ἴλεων μοι ποιήσον» δηλοῖ μᾶλλον τὸν ἀντιγραφέα καὶ ὄχι τὸν συντάκτην τοῦ βίου τοῦ Ἁγίου.

1. Ἀκολουθία καὶ Βίος, ἑ.ἀ., σ. 41-96.

2. Ἀκολουθία καὶ Βίος, ἑ.ἀ., σ. 96. Ὁ Ἅγιος Ἰάκωβος ὁ Νεομάρτυς, ἑ.ἀ., σ. 4.

3. Ἀκολουθία καὶ Βίος, ἑ.ἀ., σ. 96. Ὁ Ἅγιος Ἰάκωβος ὁ Νεομάρτυς, ἑ.ἀ., σ. 4.

4. Ἀκολουθία καὶ Βίος, ἑ.ἀ., σ. 3. Ὁ Ἅγιος Ἰάκωβος ὁ Νεομάρτυς, ἑ.ἀ., σ. 4. Ἀρχιμανδρίτου Χαράλαμπος Βασιλοπούλου, Ὁ Ἅγιος Ἰάκωβος, ἑ.ἀ., σ. 7.

5. Ὁ Ἅγιος Ἰάκωβος ὁ Νεομάρτυς, ἑ.ἀ., σ. 5-50.

6. Ἀρχμ. Χαράλαμπος Βασιλοπούλου, Ἠγουμένου Ι. Μ. Πετράκη, Ὁ Ἅγιος Ἰάκωβος ὁ Νεομάρτυς, ἑκδόσις Β'. Ἐκδόσεις: Πανελληνίου Ὁρθοδόξου Ἐνώσεως (Π.Ο.Ε.), Ἀθῆναι 1966.

7. Ἀρχμ. Χαράλαμπος Δ. Βασιλοπούλου, Προηγούμενου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πετράκη, Ὁ Ἅγιος Ἰάκωβος ὁ Νεομάρτυς, ἑκδόσις 3η. Ἐκδόσεις «Ὁρθοδόξου Τύπου» Κάνιγγος 10, Ἀθῆναι 1973.

8. Κωνσταντίνου Χρ. Δουκάκη, Μέγας Συναξαριστής, Μὴν Νοέμβριος, τόμος τρίτος, Ἀθῆναι 1952³, σ. 21-61.

9. Βίκτωρος Ματθαίου, Ὁ Μέγας Συναξαριστής τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τόμος ΙΑ', Μὴν Νοέμβριος, Ἀθῆναι 1950, σ. 28-64.

10. Σπυρίδωνος Π. Λάμπρου, Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ

Ξενοφώντος (727. 25. Χαρτ. 16. XVIII)¹, 589 τῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων (4709. 589. Χαρτ. 4. XVII)² καὶ 161 τῆς μονῆς Παντελεήμονος (5668. 161. Χαρτ. 8 (0,215×0,17). XIX.)³. Εἰς τὸν ὑπ' ἀριθμ. 213 χειρόγραφον τῆς μονῆς Παντελεήμονος (5720. 213. Χαρτ. 8. μικρ. (0,19×0,17) XIX.) περιέχεται «Βίος καὶ ὑπόμνημα τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβου τοῦ ἀσκήσαντος εἰς τὰ ὅρια τῆς ἱερᾶς μονῆς τῶν Ἰβήρων καὶ θείας θεωρίας κατατρυφήσαντος ἐν τῇ ἱερᾷ σκῆτι τοῦ τιμίου Προδρόμου. Συγγραφεὶς παρὰ τινος ἱερομονάχου δι' ἐπιμελείας καὶ δαπάνης τοῦ πανοσιωτάτου καθηγουμένου Ἀνδρέου τοῦ ἱεροῦ Ῥωστικοῦ κοινοβίου. Ἐν ἀγίῳ ὄρει Ἀθῶν ἐν ἔτει 1891»⁴. Ὁ βίος καὶ ἡ πολιτεία τοῦ Ἀγίου περιέχεται ὁμοίως εἰς τὸν κώδικα ὑπ' ἀριθμ. 5, σ. 36α-63β, τῆς παρὰ τὴν μονὴν τῶν Ἰβήρων Σκῆτης τοῦ Τιμίου Προδρόμου (560[6] Χάρτ. 29,5×18,5 σσ. 119 σελ. 2 ἔτ. 1874-1881)⁵. Εἰς τὸν ὑπ' ἀριθμ. 4 κώδικα τῆς αὐτῆς ὡς ἄνω Σκῆτης (559[4] χαρτ. 30,52×0,5 φφ. 185 στ. 23 ἔτ. 1692) εἰς τὰς στ. 2β-3β, περιέχεται μέρος «ἐκ τοῦ βίου τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τοῦ ἀσκήσαντος εἰς τὰ ὅρια τῆς ἱερᾶς Μονῆς τῶν Ἰβήρων καὶ θείας θεωρίας ἐκεῖ κατατρυφήσαντος ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Τιμίου Προδρόμου»⁶. «Θεωρία ἐκ τοῦ βίου τοῦ ἁγίου ὁσιομάρτυρος Ἰακώβου τοῦ νέου περὶ ἀξίων καὶ ἀναξίων ἱερέων» περιέχεται εἰς τὸν ὑπ' ἀριθμ. 204 κώδικα τῆς μονῆς Παντελεήμονος (5711. 204 Χαρτ. 4 (0,245×0,18) XIX)⁷. Σύνοψιν ἐκ τοῦ κατὰ πλάτος βίου τοῦ Ἀγίου Ἰακώβου περιέλαβεν εἰς τὸ Νέον Μαρτυρολόγιον ὁ μοναχὸς Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης⁸.

Ὁ «Λόγος εἰς τὸν ὁσιομάρτυρα καὶ καθηγητὴν πατέρα ἡμῶν Ἰάκωβον τὸν νέον» τοῦ Θεοφάνους μοναχοῦ τοῦ Ἀναστασιώτου, (Ἀρχ.: Πατρικῶν ἡμῖν πλασμάτων ἀσκητικοὶ ἀγῶνες καὶ μαρτυρικὰ σκάμματα φαιδρῶν τὴν εὐφημίαν ἐπικρατῆσαι προτρέπουσιν. Τέλ.: εἰ δ' ἄλλοτε, ἀλλὰ μὴ παραλλὰτ-

¹ Ἀγίου Ὁρους Ἑλληνικῶν Κωδίκων, τόμος πρῶτος, ἐν Κανταβριγία τῆς Ἀγγλίας 1895, σ. 17α. Ἐν τέλει τοῦ χειρογράφου τοῦ Βίου: «ζροα'. Μαρτίου ια' (=1663).

1. Σπυρίδωνος Π. Λάμπρου, Κατάλογος, τόμος πρῶτος, ἔ.α., σ. 63α.

2. Σπυρίδωνος Π. Λάμπρου, Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ Ἀγίου Ὁρους Ἑλληνικῶν Κωδίκων, τόμος δεύτερος, ἐν Κανταβριγία τῆς Ἀγγλίας 1900, σ. 178α.

3. Σπυρίδωνος Π. Λάμπρου, Κατάλογος, τόμος δεύτερος, ἔ.α., σ. 308α.

4. Σπυρίδωνος Π. Λάμπρου, Κατάλογος, τόμος δεύτερος, ἔ.α., σ. 335α.

5. Λίνου Πολίτη μετὰ τὴν συνεργασία Μ.Ι. Μανούσκα, Συμπληρωματικοὶ κατάλογοι χειρογράφων Ἀγίου Ὁρους, Θεσσαλονίκη 1973, σ. 242.

6. Λίνου Πολίτη, Συμπληρωματικοὶ κατάλογοι, ἔ.α., σ. 241.

7. Σπυρίδωνος Π. Λάμπρου, Κατάλογος, τόμος δεύτερος, ἔ.α., σ. 328α.

8. Νικόδημου τοῦ Ἀγιορείτου, Νέον Μαρτυρολόγιον ἡτοῦ μαρτύρια τῶν νεοφανῶν Μαρτύρων τῶν μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατὰ διαφόρους καιροὺς καὶ τόπους μαρτυρησάντων. Συναχθέντα ἐκ διαφόρων Συγγραφέων καὶ μετ' ἐπιμελείας ὅτι πλείστης διορθωθέντα, ἐν οἷς καὶ ἱκαναὶ ἀκολουθίαι προσετέθησαν. Ἐκδοσις τρίτη. Διορθωμένη καὶ ἐκ πλείστων λαθῶν ἀπὸ ἀπληγμένη. Ἐπιστάσις: Π. Β. Πάσχου, Ἀθῆναι 1961, σ. 38α-44β.

τουσα ἡ μερίς εἶη, ἀλλὰ τῆς αὐτῆς ιδέας καὶ τάξεως, ἡ δὲ ταῖς ἀναγομέναις ψυχαῖς παρὰ Θεῷ φιλανθρώπως ἀποκεκλήρωται ἐν αὐτῷ Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν, ὃ ἡ δόξα καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ προσκύνησις... εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν.), περιέχεται εἰς τὸν κώδικα 221 τῆς μονῆς Κουτλουμουσίου (3224. 221. Χαρτ. 8. XVII)¹.

Ἡ πρὸς τιμὴν τοῦ Ἁγίου Ἀκολουθία ἐξεδόθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Δημητρίου Λουκοπούλου, ὅστις ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος ἐκδότης καὶ τοῦ βίου τοῦ Νεομάρτυρος Ἰακώβου². Ὁ Λουκόπουλος εἰς τὴν ἐκδοσιν τῆς Ἀκολουθίας δὲν εἶχεν ὑπ' ὄψιν του τὸ πρωτότυπον χειρόγραφον, ἀλλ' ἔτερον ἀντίγραφον τοῦ ἔτους 1824, ἐκ τοῦ ὁποῦ ἀντέγραψε τὰ ἐξῆς ἐνδιαφέροντα στοιχεῖα:

«Ἀντεγράφη ἡ παροῦσα ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Ἰακώβου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτυρησάντων κατὰ τὸ 1824 ἐν μηνὶ Δεκεμβρίῳ διὰ συνδρομῆς τῶν πανοσιωτάτων πνευματικῶν κὺρ Ἰωσήφ, καὶ ἡγουμένου κὺρ Ἀμβροσίου διὰ χειρὸς ξένου τινός, οὗ μέμνησθε πρὸς Κύριον οἱ ἐντυγχάνοντες»³.

Ἐκ τῆς ἐκδόσεως ταύτης τοῦ Λουκοπούλου, ὁ Ἀρχιμανδρίτης Χαράλαμπος Βασιλόπουλος προέβη κατὰ τὸ ἔτος 1952 εἰς ἐπανεκδοσιν τῆς Ἀκολουθίας⁴. Ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ἁγίου περιέχεται εἰς τὸν ὑπ' ἀριθμ. 221 κώδικα τῆς μονῆς Κουτλουμουσίου (3294. 221. Χαρτ. 8. XVII)⁵, ὡς ἐπίσης καὶ εἰς τὸν ὑπ' ἀριθμ. 5 κώδικα τῆς Σκήτης τοῦ Τιμίου Προδρόμου (560[5] Χάρτ. 30,5×21 σσ. 119 σελ. 2 ἔτ. 1874-1881)⁶, εἰς τὰς σ. 17α-35β. Ἀκολουθίαν πρὸς τιμὴν τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου συνέταξε καὶ ὁ Ἀγιορείτης μοναχὸς Γεράσιμος Μικραγιαννανίτης⁷.

«Περὶ τοῦ τρόπου τῆς δόσεως τοῦ ἐφεξῆς ἀναφερομένου τιμίου λειψά-

1. Σπυρίδωνος Π. Λάμπρου, Κατάλογος, τόμος πρῶτος, ἑ.ἀ., σ. 301β.

2. Ἀκολουθία καὶ Βίος, ἑ.ἀ., σ. 51-90.

3. Ἀκολουθία καὶ Βίος, ἑ.ἀ., σ. 2. Συνθέτης τῆς Ἀκολουθίας φαίνεται ὅτι εἶναι κάποιος Θεοφάνης, ὄνομα τὸ ὁποῖον δίδουν τὰ ἀρχικά τῶν Θεοτοκίων τοῦ κανόνος τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Ἁγίου, Ἀκολουθία καὶ Βίος, ἑ.ἀ., σ. 20. Ὁ Ἁγιος Νεομάρτυς Ἰακώβος, ἑ.ἀ., σ. 65. Κατὰ τὸν Σωφρόνιον Εὐστρατιάδην, † Μητροπολίτην πρ. Λεοντοπόλεως, Ἀγιολόγιον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐκδόσις τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σ. 209α, τὸν βίον καὶ τὴν Ἀκολουθίαν αὐτοῦ συνέγραψεν ὁ ρήτωρ Θεοφάνης, ὁ Θεσσαλονικεὺς, σύγχρονος τοῦ ἁγίου Ἰακώβου.

4. Ὁ Ἁγιος Ἰακώβος ὁ Νεομάρτυς, ἑ.ἀ., σ. 5-40.

5. Σπυρίδωνος Π. Λάμπρου, Κατάλογος, τόμος πρῶτος, ἑ.ἀ., σ. 301β.

6. Λίνου Πολίτη, Συμπληρωματικοὶ κατάλογοι, ἑ.ἀ., σ. 242. Ἐν σ. 63β τοῦ χειρογράφου: «τέλος τῆς ὅλης βιογραφίας καὶ τῆς Ἀκολουθίας ἐν ἔτει 1874».

7. Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ὁσιομάρτυρος Ἰακώβου τοῦ νέου καὶ τῶν δύο μαθητῶν καὶ συμπαύρων αὐτοῦ Ἰακώβου καὶ Διονυσίου ψαλλομένη τῇ α' Νοεμβρίου. Ποιηθεῖσα ὑπὸ Γερασίμου μοναχοῦ Μικραγιαννανίτου, Ὑμνογράφου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἐκδίδεται προνοίᾳ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεστιάδος Κωνσταντίνου, ἐν Ἀθῆναις 1971.

νου τοῦ ἁγίου Ὁσιομάρτυρος Ἰακώβου, δι' οὐ ἀναφέρει καὶ τὸ ἰδιόχειρον γράμμα τοῦ Θεσσαλονίκης κὺρ Δαμασκηνοῦ, ὅπου καὶ ἡ Πανιερότης του μετὰ τοῦ ἐπισκόπου Ἀρδαμερίου κὺρ Διονυσίου, ἐμεσίτευσαν διὰ νὰ δοθῇ εἰς ἡμᾶς, καὶ ἀναφέρει κατὰ πλάτος· τὸ ὁποῖον γράμμα εὐρίσκεται εἰς τὸ ἅγιον Βῆμα τοῦ Κυριακοῦ ἔνδον τοῦ Σεντουκίου» διαλαμβάνει ὁ κώδιξ 6 (561[6] Χάρτ. 29,5×18,5 σσ. 66 ἔτ. 1898 κ.έ.) τῆς Σκῆτης τοῦ Τιμίου Προδρόμου¹, εἰς τὰς σελ. 1-3. Τὸ κείμενον τοῦτο ἔχει ὡς ἐξῆς:

Ἐπειδὴ ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ Μοναστηρίου τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τοῦ πρὸς τῇ Θεσσαλονίκῃ κειμένου, ἐδωρήθη εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ἱερὰν Σκήτην τοῦ Τιμίου Προδρόμου, ἐν τεμάχιον ἅγιον λείψανον ἀπὸ τὸ τίμιον κατωσάγονον τοῦ ἁγίου Ὁσιομάρτυρος Ἰακώβου, τοῦ εἰς τὴν αὐτὴν ἡμῶν Σκήτην προασκήσαντος· διὰ τοῦτο μᾶς ἐξήτησαν καὶ οἱ ἐν ἐκείνῃ τῇ Μονῇ ἐνασκούμενοι ὁσιώτατοι Πατέρες, ὅπως εἰς τὴν Ἀγρυπνίαν ὅπου ἐπιτελοῦμεν ἡμεῖς ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς Κυριακῷ, εἰς τὴν μνήμην αὐτοῦ τοῦ ὁσιομάρτυρος, μνημονεύομεν καὶ τῆς ἀδελφότητος ἐκείνου τοῦ Μοναστηρίου· ἡ δὲ δόσις τοῦ τοιοῦτου ἁγίου λειψάνου παρ' ἐκείνων τῶν Πατέρων, ἐγένετο μὲ τὸν ἐξῆς τρόπον· Ἐπειδὴ ἡ Σκήτη ἡμῶν ἀπῆλυσεν εἰς πολλὸν καιρὸν τοὺς ἀσκητικούς ἐκείνου ἀγῶνας καθὼς ὁ βίος του ἱστορεῖ, ἔμαθε δὲ καὶ ὅτι εἰς τὸ διαληφθὲν Μοναστήριον εὐρίσκονται τὰ σεβάσματά του λείψανα, ἐλάβομεν πόθον νὰ ἀποκτήσωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν Σκήτην ἡμῶν, μέρος τῶν ἐκείνου θείων λειψάνων· καὶ λοιπὸν ἐγράψαμεν εἰς τοὺς Πατέρας, παρακαλοῦντες αὐτοὺς νὰ μεταδώσουν καὶ εἰς ἡμᾶς ἀπὸ ἐκείνου τὸν ἱερὸν θησαυρόν· ἐν ᾧ δὲ ἐποιούμεθα τὴν τοιαύτην πρὸς αὐτοὺς παράκλησιν, θεία νεύσει τοῦ αὐτοῦ ἁγίου, εὐρέθησαν ἐκεῖ εἰς αὐτὸ τὸ ἅγιον Μοναστήριον, ὁ πρῶν Θεσσαλονίκης κὺρ Δαμασκηνός, καὶ ὁ Ἀρδαμερίου κὺρ Διονύσιος, οἱ ὅποιοι ὄντες γνώριμοι μὲ τινες ἀδελφούς ταύτης τῆς Σκήτεως ἡμῶν, τοὺς κατέπεισαν ἐκείνους τοὺς Πατέρας (καὶ μὴ βουλομένους εἰς τὰς ἀρχάς) νὰ στέρξωσι τὴν δόσιν, προβάλλοντες εἰς ἐκείνους ὅτι δίκαιον εἶναι νὰ εὐρίσκεται καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν Σκήτην μέρος ἐκείνου τῶν λειψάνων, διὰ τοὺς ἀσκητικούς ἀγῶνας ὅπου πρὸ τοῦ μαρτυρίου του ἐνταῦθα ἐτέλεσεν· καὶ λοιπὸν ἐστάλη εἰς ἡμᾶς καὶ εὐρίσκεται προσκυνούμενον, ἡμεῖς δὲ πάλιν μνημονεύομεν ὡς ἐξήτησαν κατ' ἑτος πάντοτε εἰς τὴν Ἀγρυπνίαν τοῦ ἁγίου, οὕτως· Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους, ζωῆς, εἰρήνης, ὑγείας, σωτηρίας, ἐπισκέψεως, συγχωρήσεως, καὶ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ τῶν κατοικοῦντων ἐν τῇ ἁγίᾳ Μονῇ τῆς ἁγίας Ἀναστασίας ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν.

Στοιχεῖα περὶ τοῦ Νεομάρτυρος Ἰακώβου εὐρίσκει τις εἰς τὸν Συναξαριστὴν τῶν δώδεκα μηνῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου², εἰς τὴν

1. Λίνου Πολίτη, Συμπληρωματικοὶ κατάλογοι, ἔ.α., σ. 243.

2. Συναξαριστὴς τῶν δώδεκα μηνῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ. Πάλαι μὲν Ἑλληνιστὶ συγγραφείς

άσματικὴν ἀκολουθίαν καὶ τὸ ἐγκώμιον τῶν ἐν Ἀγίῳ Ὁρει διαλαμπάντων Πατέρων τοῦ αὐτοῦ Νικοδήμου¹, εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τοῦ 1811 ἔτους ὑπὲρ τῆς χριστιανικῆς πίστεως μαρτυρησάντων² καθὼς καὶ εἰς τὰς μελέτας καὶ ἄρθρα τῶν Delehaye³, Petit⁴, Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου⁵, Σωφρονίου Εὐστρατιάδου⁶, Γερασίμου Μικραγιαννανίτου⁷, Meinardus⁸, Ἀναστασίου⁹ καὶ Περαντώνη¹⁰.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΘ. ΓΛΑΒΙΝΑΣ

ὑπὸ Μαυρικίου, διακόνου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, τῷ δὲ 1819 τὸ δεύτερον μεταφρασθεὶς ἀμέσως ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ χειρογράφου Συναξαριστοῦ, καὶ μεθ' ὅσης πλειστής ἐπιμελείας ἀνακαθαρθεὶς, διορθωθείς, πλατυνθεὶς, ἀναπληρωθεὶς, σαφηνισθεὶς, ὑποσημειώσσει διαφόροις καταγλαϊσθεὶς, ὑπὸ τοῦ μακαρία τῇ λήξει Νικοδήμου Ἀγιορείτου. Νῦν τὸ τρίτον ἐπεξεργασθεὶς ἐκδίδεται ὑπὸ Θ. Νικολαΐδου Φιλαδελφῆως. Τόμος πρῶτος. Περὶέχων τοὺς μήνας Σεπτέμβριον, Ὀκτώβριον, Νοέμβριον, Δεκέμβριον, Ἰανουάριον καὶ Φεβρουάριον, Ἀθήνησι, σ. 181β-182α.

1. Ἀκολουθία ἀσματικὴ καὶ ἐγκώμιον τῶν Ὁσίων καὶ Θεοφόρων Πατέρων ἡμῶν τῶν ἐν τῷ Ἀγίῳ Ὁρει τοῦ Ἁθω διαλαμπάντων. Συγγραφέντα μὲν ὑπὸ τοῦ ἐν μοναχοῖς ἐλαχίστου Νικοδήμου Ἀγιορείτου προτροπῇ καὶ ἀξιώσει τῆς Ἱερᾶς καὶ κοινῆς Συνάξεως πάντων τῶν Μοναστηριακῶν τοῦ Ἀγίου Ὁρους Πατέρων νῦν δὲ πρῶτον τύποις ἐκδοθέντα ὑπὸ τοῦ Τυπογράφου Γεωργίου Μελισταγού. Διὰ συνδρομῆς τῆς Σεβασμίας ὁμηγύρεως τῶν ἐν Ἀθῶ Πατέρων. Εἰς κοινὴν τῶν Μοναχῶν, καὶ πάντων τῶν Ὁρθόδοξων Λαϊκῶν Χριστιανῶν ὠφέλειαν, ἐν Ἑρμουπόλει, ἐκ τῆς τυπογραφίας Γ. Μελισταγού Μακεδόνας, 1847, σ. 91-92.

2. Κ. Ν. Σάθα, Μεσαιωνικὴ βιβλιοθήκη, τόμος Γ', ἐν Βενετίᾳ 1872 (Ἀθήναι 1972), σ. 605.

3. Hippol. Delehaye, Greek Neomartyrs, «The Constructive Quarterly», τ. 9 (1921), σ. 701 κ.έ.

4. Louis Petit, Bibliographie des Acolouthies grecques, Bruxelles 1926, σ. 106-107.

5. Ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων Παπαδοπούλου, Οἱ Νεομάρτυρες, ἐκδοσις Γ'. Εἰσαγωγή, Σημειώσεις, Ἐπιμέλεια: Ἰωάννου Χρ. Κωνσταντινίδου, Ἀθήναι 1970, σ. 40-41.

6. Σωφρονίου Εὐστρατιάδου, Ἱεροπολίτου πρ. Λεοντοπόλεως, Ἀγιολόγιον, ἔ.α., σ. 208β-209α.

7. Γερασίμου Μικραγιαννανίτου, Ἰάκωβος, «Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἑγκυκλοπαίδεια», τ. 6, στ. 639-640.

8. Otto Meinardus, The Saints of Greece, Athen 1970, σ. 101.

9. Ἰωάν. Ἀναστασίου, Νεομάρτυρες τῆς Μακεδονίας. Ὁ ἅγιος Ἰάκωβος ἀπὸ τὴν Καστοριά καὶ ὁ ἅγιος Μακάριος, «Ὁρθόδοξος Ἐπιστάσις» Κατερίνης, τ. 17 (1971), σ. 65β-66α.

10. Ἰωάννου Θ. Περαντώνη, Λεξικὸν τῶν Νεομαρτύρων (Οἱ Νεομάρτυρες ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς ΚΠόλεως, μέχρι τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ δούλου Ἑθνους), τόμος δεύτερος, ἐν Ἀθήναις 1972, σ. 210-215.

RÉSUMÉ

Apostolos Glavinas, Saint Jacques le Néomartyr de Kastoria.

Au début de cette étude, l'auteur donne un court résumé de la vie de Jacques le Néomartyr, en s'appuyant sur sa vie longue, laquelle se publia pour la première fois en 1894.

Puis, on se rapporte aux publications faites sur la vie du Néomartyr en mentionnant les manuscrits du Mont Athos lesquels contiennent et décrivent la vie et l'action du Saint.

Ensuite on se rapporte aux publications de l'office du Saint et aux manuscrits du Mont Athos où il se retrouve.

Encore on ajoute un texte inédit où on peut lire la description et la façon du transport d'une partie des reliques du Saint, qu'il a eu lieu du monastère de Sainte Anastasie à la scète de Saint Prodrôme près du monastère d'Iviron.

Enfin on se réfère à des articles et à des études où on peut trouver des éléments concernant le Néomartyr.